

Národní školství na Přerovsku

I. Školní okres

Školní okres přerovský kryje se od svého vzniku (30. 4. 1877) s politickým okresem přerovským až na nepatrné výjimky: přes hranice politického okresu jsou do školního okresu přerovského přiškoleny Hradčany a Koberžice ke školám dobromilickým (Koberžice jen k měštance) a Čelechovice ke školám kokorským.

Hustota školní sítě na okrese dosáhla již téměř svého maxima. Ze 84 politických obcí okresu má svoji obecnou školu 67 obcí, 17 obcím škola chybí. Jsou to obce: Čechy, Grymov, Kanovsko, Záběžná Lhota, Lhotka, Penčíčky, Poličky, Podolí, Popovice, Prusínky, Prusy, Rakodavy, Sobišky, Srbsce, Těšice, Věžky a Vinary.

Dle nynějšího stavu je škol obecných na okrese 76, z nich 2 soukromé (Přerov a Nezamyslice). Síť škol obecných je tedy prakticky úplná a v blízké budoucnosti se ještě doplní rozdělením několika škol s pobočkami v Přerově a Kojetíně. Po převratu zanikly dvě soukromé obecné školy (Kokory a Přestavlky). Síť škol měštanských potřebuje však doplnění šesti obvodovými (újezdními) školami měštanskými. Měšťanky přestaly být školami výběrovými, jako jimi byly do světové války. Postupující demokracie všeho, i vzdělání, vynucuje si potřebu vyššího vzdělání nejširších vrstev lidových. Splnění tento úkol připadá škole měštanské, která se takto mění na vyšší školu lidovou a stává se přirozeným (a pro praktický život nezbytným) zavrcholem vzdělání obecnoškolského. Vnitřní reforma školy měštanské, uskutečňovaná na počátku třicátých let tohoto století, uschopňuje však měšťanku i k individuální péči o nadanější žactvo, usnadňujíc mu přechod na výběrové školy střední a odborné zvýšenou měrou nežli dosud bylo možno.

Újezdní měšťanky bylo by záhodno zříditi ještě v těchto šesti centrech: Klenovice, Nezamyslice (kde je však již soukr. smíš. měšťanka s kursem), Troubky nad B., Bochoř, Říkovice, Radslavice. Jejich vznik je brzděn jen částečně současnou hospodářskou situací obecní samosprávy, hlavně však vyčkáváním naléhavě potřebného zákona o újezdních měšťankách. Živý zájem o měšťanku ve své obci mají všechny obce právě jmenované.

Měšťanek je na okrese 17, z nich 3 soukromé (Nezamyslice, Přerov, Přestavlky). Čtvrtých tříd (kursů) při nich je 7 (z nich 2 soukromé: Přestavlky a Nezamyslice).

Kromě škol obecných a měštanských jsou na okrese dvě školy pomocné: v Přerově čtyřtřídní a ve Viceměřicích jednotřídní soukromá. Připravuje se zřízení pomocné školy v Kojetíně. Školy tyto, pro mládež duševně úchýlnou, plní výborně své poslání v rámci školské organizace. Prospívají svému žactvu výchovně i ve výuce měrou, jakou by jim nemohla dáti škola obecná. Jejich existence ulehčuje i výchovu dětí normálních v normálních třídách. Lidské společnosti konají služby neocenitelné, předcházejíce řádným vedením úchýlných dětí mnohemu společenskému zlu. Potřebovaly by však zakončení výchovy zaopatřovacím ústavem okresním, sahajícím přes léta školní docházky.

Mateřské školství není doceněno. Na jeho rozvoji v našich zemích měl a má největší účast zájem národnostní. (Přerovsko však je jednojazyčné s nepatrnou (3%) menšinou německou v Přerově (672 lidí). Je tedy mateřských škol a opatroven na okrese málo (12). Jsou většinou (7) soukromé, z části obecní (5). Státních není. Opatrovny jsou v Pavlovicích u Přerova (soukromá), v Přerově a Uhlířicích (soukromé). Mateřské školy v Brodku u Př., Kojetíně (soukromé), Kokorách (soukr.), Hor. Moštěnice (soukr.), v Přerově (2 obecní a 1 soukromá), Radslavicích a Tovačově (soukromé). Soukromá mateřská škola v Přerově má 2 oddělení a je cvičnou školou pro soukromý dvouletý ústav ku vzdělání pěstounek mateřských škol.

Na očekávané doplnění sítě opatroven a mateřských škol na venkově v příštích letech budou mít jistě svůj rozhodující vliv ohledy praktické, sociální. V čas pilných polních prací na venkově byla by opatrovna nesporně vítaným zařízením.

Zapomenutý Přerov

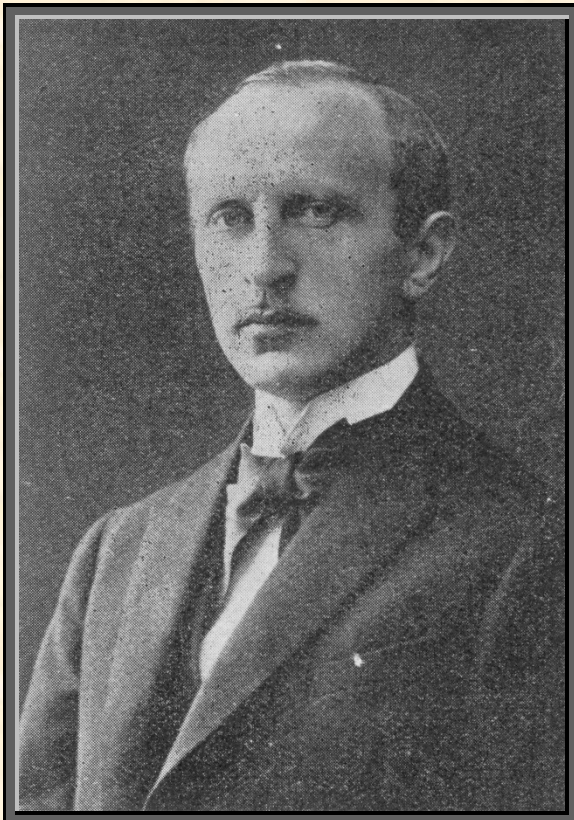
Cizojazyčné školy. Kromě těchto škol je na území školního okresu přerovského ještě 1 německá škola obecná, a to jednotřídku v Přerově. Počet jejího žactva se ustálil na výši kol třiceti dětí (v roce 1932/33 - 27). Jiného školství cizojazyčného v okrese už není. Zanikly německé školy: židovská v Přerově, obecná a měšťanská škola v Nezamyslicích a Přestavlkách. Poslední dvě byly přeměněny na české školy obecné a měšťanské.

II. Školy

Pro hanácké školní okresy je charakteristickou hustá síť Obecných škol, ale níže organizovaných, což je arci přirozeným důsledkem hustoty školní sítě. Je to příznačný rozdíl proti školským okresům na Slovácku, kde je nápadný počet škol výše organizovaných. Souvisí to se způsobem osídlení. Na Hané jsou vesnice blízko sebe a každá chce mít svoji školu. Jelikož rolnické vesnice nebývají veliké, může škola v nich býti jen níže organizovaná.

Budovy školní jsou většinou v dobrém stavu, a to i ony, které pocházejí z minulého století. Zámožnost hanácké obce je patrná i z vnějšího vzhledu jejích škol. Na zvelebení škol nelitují naše obce nákladu. Číslo mluví: V letech 1919 až 1932 věnovaly obce přerovského školního okresu jen na větší stavební úpravy školních budov 10,167.948 Kč. V tom je náklad na 6 školních novostaveb.

Snažíme se, aby stavby a přístavby škol byly svěřovány architektům majícím příslušné zkušenosti a smysl pro moderní, účelnou stavbu budovy, tak aby budovy školní na okrese byly na výši dobových názorů pedagogů na školní stavebnictví. Účelně postavená a zařízená škola je důležitým předpokladem zdárné reformní práce školní.

*Dr. Josef Rozhold,
okr. škol. inspektor v Přerově*

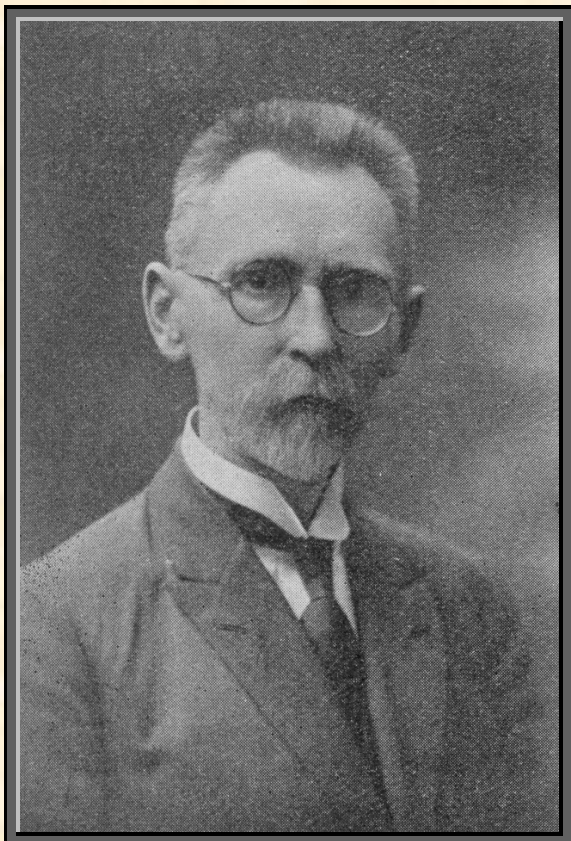
Pokud se školního nábytku týče, vybavujeme i staré školy v posledních letech rychlým tempem nábytkem moderních typů, jenž umožňuje živou, činnou školu. Zřizujeme šatny, ústřední topení, elektrickou ventilaci a zlepšujeme tak staré budovy. Podporujeme rozmach školních zahrad a pokusných polí. Stejně i hřišť a koupališť, školních pracoven a cvičných kuchyní, umýváren, sprch.

III. Žactvo

Při počtu 84.413 obyvatelů, z nichž je 82.710 obyvatelů národnosti čsl. (podle sčítání lidu r. 1930), má školní okres podle stavu z 1. X. 1932 12.870 dětí ve věku školou povinném, navštěvujících české obecné, měšťanské a pomocné školy. Kromě toho je na středních školách 850 dětí 11 až 14letých a 23 dětí nechodí do školy pro těžkou vadu tělesnou nebo duševní.

Čsl. školy národní navštěvuje letos 12.828 Čechů, 14 židů, 13 Němců, 6 Poláků, 1 Jihoslovan.

Zapomenutý Přerov

Josef Krumpal,
vynikající komeniolog

Náboženstvím různí se děti takto: 11.604 katol., 681 čsl., 355 bez vyzn., 115 vyznání českobratrského, 71 pravosl., 27 israelit., 9 evang. augsbur. vyznání, 8 jiného vyznání.

Škol níže organisovaných (jedno-, dvoj- a trojtřídek je na okrese 71 proc., navštěvuje je však jen 47 proc. všeho žactva obecno-školského.

Do soukromých škol chodí 594 dětí, 4,7 %.

Němčině se vyučuje na 38 z 92 obecných a měšťanských škol a v 7 učebných kursech při školách měšťanských celkem 5397 dětí, francouzštině 80 dětí.

Sociální péči o žactvo věnuje se na školách zejména v několika posledních letech velká pozornost jak se strany učitelů, tak se strany rodičů, organisovaných při každé škole do tak zv. rodičovského sdružení. Kde je více škol v obci, vytvořil okr. školní výbor ústředí rodičovských sdružení, pro celý okres okresní svaz rodičovských sdružení.

Téměř na všech školách jsou odbory dorostu Čsl. červeného kříže, které se znamenitě osvědčují ve výchovném vedení tříd a při zlepšován! hygieny osobní, školní i rodinné.

Mléčnou akci provedly všechny školy ve městech v letech 1927 a následujících. V Přerově

funguje dobře k dobru dětí a spokojeností rodičů od r. 1931 zubní ambulatorium školní. Vánoční a mikulášské nadílky chudé mládeže a celým třídám se rychle vžily hlavně působením rodičovských sdružení a není školy bez nich. Pro žactvo přespolní, jemuž věnujeme na okrese nyní plnou pozornost, vaří se v zimním pololetí na většině škol měšťanských teplý pokrm. Zpravidla vaří děvčata ve školních kuchyních. Dětem se opatřují přezuvky proti nachlazení a proti školnímu prachu, a to stále na více školách. Proti zhoubnému školnímu prachu se bojuje též olejováním podlah ve všech školách téměř bez výjimky.

Je poměrně mnoho žactva (na měšťankách), které má do školy daleko. Více než 4 km do školy má letos 253 dětí (164 chlapců a 89 děvčat). Je polehčující okolností, že hojnost vlakového a autobusového spojení dovoluje absolvovati tyto cesty ve většině případů nikoliv pěšky a poměrně levně.

Školní spořitelny fungují na okrese od roku 1924. Jsou v každé škole na okrese. Úspory dosáhly dosud výše dvou milionů Kč. Pro jejich veliký výchovný význam věnuje jim učitelstvo pozornou péči, nelitujíc starostí, času, a nejednou i obětí finančních. Nyní v letech hospodářské tísně úspory nápadně klesají. Tak ve škol. r. 1930/31 bylo uspořeno 346.473 Kč za účasti 68 procent žactva, v r. 1931/32 však už jen 243.368 Kč za účasti 62 proc. žactva. Školním spořitelnám arci nejde o výši úspor, nýbrž o jich častost a o to, aby se spoření zúčastnil maximální počet dětí právě nejmenšími vklady, které jindy bývají všelijak promarnovány.

Mateřské školy zaměstnávají letos 478 dětí (včetně 46 dětí v opatrovnách). Většina (383) navštěvuje školy soukromé. Je to číslo velmi malé, neboť děti čtyřletých a pětiletých je na okrese asi 3 a půl tisíce (zápisy do prvních tříd škol obecných kolísají každý rok mezi 1500 až 2000 dětí).

Děti duševně úchylných je ve dvou pomocných školách přibližně polovina toho počtu, který se ročně statisticky vyžaduje. Pro jejich řídké rozptýlení na celém okrese je prakticky těžko uskutečnitelné zřizování pomocných škol na venkovských obcích mimo města. Proto také ze 14 až 15 tisíc dětí duševně úchylných v

Zapomenutý Přerov

celé ČSR je ve školách pomocných v r. 1932 jen 770 dětí. V zemi Moravskoslezské je pomocných škol celkem 33 o 65 třídách s 993 dětmi.

Dbáme toho, aby žáci, jakmile je to jen možno, přecházeli zpět do škol obecných. Na škole pomocné děti velmi získávají jak ve výchově, tak ve vyučování, neboť se tu pracuje silami zvláště zkušnými individuálně při maximálním zákonném počtu 20 dětí.

Poslední dobou věnujeme na okrese speciální péči též dětem tělesně úchylným.

Byly to zejména děti nevýřecné, s vadami řeči, patláním, křkáním, kterým se dostalo první péče tím, že od září 1930 jsou v Přerově koncentrovány do dvou škol (chl. a dív.) a svěřovány speciální péči učitelů, vybavených potřebnými vědomostmi. Příslušné třídy elementární mají menší počet dětí, takže je umožněn individuální postup nápravný. Vady řeči, s kterými zápasil žák druhdy po celou dobu školní docházky, ba po celý život, odstraňujeme nyní odbornou pomocí (pokud jsou vůbec odstranitelné) z větší části již hned v třídě elementární, nejpozději v druhém a třetím školním roce. Nevýřecnost má hluboký význam pro jedince. Ztroskotává na ní mnohdy celý život jeho a jeho rodiny.

Děti s různými tělesnými vadami a děti tělesně zeslabené nemohly se zúčastňovati plně hodin tělesné výchovy, trpěly i duševně jako tvorové méněcenní. V Přerově, kde je takových dětí více v témže místě školním, utvořili jsme z nich začátkem šk. roku 1931/32 zvláštní skupinu pomocné tělesné výchovy. Je tu 10 až 20 dětí pod individuální péčí současně vyučujících dvou učitelů, z nichž jeden je osvědčený sokolský pracovník, druhý má doktorát medicíny.

Ve škol. r. 1932/33 konáme podobnou pomocnou akci pro děti krátkozraké a nedoslýchavé, na národních školách v Přerově.

Začínáme okresní akci pro zřizování dětských hřišť a koupališť na našem hanáckém venkově, kde se při známé hospodářské pokročilosti setkáváme velmi často s dobře založenými obecními výběhy a brodišti pro dobytek, kdežto dětem se těchto zařízení dosud nedostává.

Vydatnou pomocí školním dětem, zejména sociálně slabším, jsou okresní péče o mládež, dvě pro soudní okres přerovský a kojetský. Pro zlepšení osudu mládeže ve školním okrese přerovském konají práci neocenitelnou. Starají se, aby zdraví mládeže bylo na nejvyšším stupni, pečují o stravování a ošacování školáků, o děti nemanželské a v cizí péči, o sirotky, o nemluvnata, vydrží poradny pro matky a okresní poradnu pro volbu povolání (za r. 1932 ji vyhledalo 157 žáků čtrnáctiletých a desítiletých). Činnost obou okr. péčí o mládež si vyžádá každoročního nákladu asi čtvrt milionu Kč, z čehož jen asi čtvrtinu až třetinu poskytnou veřejní činitelé. Jinak se počítá s dobročinností veřejnosti, též školního zactva. Starost o zdar těchto

Obecné a měštanské školy v Palackého ulici

Zapomenutý Přerov

Korporaci leží převahou na bedrech obětavého učitelstva.

Dětská ozdravovna Ch. G. Masarykové v Čekyni u Přerova je název spolku, ustavivšího se r. 1931. Ve starobylém, nyní renovovaném zániku čekyňském (ve svém vlastnictví) umísťuje spolek prázdninovou dětskou osadu na dvě směny. Děti jsou tu pod lékařským a učitelským vedením. Ozdravovny této bylo již naléhavě potřeba.

IV. Učitelstvo

Ve službě dítěti nacházejí své životní povolání při školách národních učitelé a učitelky v úhrnném počtu 439 sil, nepočítaje v to 113 kněží z duchovních správ různých vyznání, vyučujících vedle svých hlavních povinností také náboženství na školách. (Stav dle 1. X. 1932).

Všichni učitelé mají požadovanou aprobaci, až na několik učitelů škol měšťanských, kde učí každý rok několik sil s aprobací toliko pro školy obecné (takových je v ČSR letos přes 2 tisíce) a kandidátů profesury s aprobací pro školy střední.

Z učitelstva literního má plná třetina předběžným vzděláním úplnou střední školu s doplněnou odbornou přípravou, dvě třetiny učitelský ústav.

Kromě školní své práce koná učitelstvo okresu obětavě také tradiční práci lidovýchovnou, a to nezištně, nežádajíc a nedostávajíc odměny. Práce v tělocvičných jednotách, v místních osvětových komisích

Bývalé pedagogium, nyní škola Boženy Němcové

práci učitelstva bedlivě hlídal, ale neuhlídal rakouský stát, stejně jako je známo, že i stát čsl. je si dobře vědom pronikavého významu učitelstva při šíření různých ideí do nejširších vrstev lidu, z něhož pak pochází veškerá moc ve státě. Učitel je tvůrcem veřejného mínění nejbližší generace i současníků v té míře, jako nikdo jiný. V jeho poslání ve výchově ke státnosti a politickému životu leží velká politická síla tohoto stavu.

a nejrůznějších kulturních i sociálních korporacích, které vesměs počítají se členstvím a prací učitelstva, v obecné samosprávě atd., je každoročně registrována úředně i učitelskými organizacemi a vykazuje čísla respektu hodná. Bylo by nevděkem nevzpomenou-ti, že právě tato drobná uvědomovací osvětová činnost národního učitelstva mezi nejširšími vrstvami národními to byla, která připravila půdu naší státní samostatnosti. Je také dobře známo, že tuto

Zapomenutý Přerov

Jest jen litovati, že po světové válce ubývá venkovu stále víc zapracovaných starších učitelů a spolupracovníků lidovýchovných, kteří odcházejí za časté i se správcovských míst na místa učitelská do měst. Souvisí to s všeobecným zjevem: vylidňováním venkova, s touhou po vyšší životní úrovni, které venkov neposkytuje a podporováno je nevýhodnými platovými úpravami: venkovský učitel má ke všem nevýhodám venkova ještě menší plat než učitel městský. Venkovským školám a obcím vystává tu do blízké budoucnosti povážlivé nebezpečí. Lze je zažehnati včasnou platovou úpravou.

Učitelstvo okresu je organisováno k hájení svých zájmů právních a materiálních, ale i (a to nikoli na místě podřadném) k usnadnění stálého pokroku ve svém školském působení a lidovýchovném poslání v šesti stavovských organisacích. Jsou to (podle počtu členstva k 1. I. 1933):

1. Okresní učitelská jednota „Komenský“ sídlem v Přerově. Je to také nejstarší spolek učitelů na půdě okresu. Založen byl již roku 1870, tedy na samém počátku nové éry školství obecného v Rakousku. Soustředí učitelstvo všech oborů působící při školách národních. Má 247 členů (157 mužů a 90 žen). Členstvo se schází pravidelně každý měsíc k odpoledním schůzím s tématy organizačními a pedagogickými a k přátelskému pohovoru. Předsedou je p. Vilém Trylč, učitel obecné školy chl. z Kojetína.

2. Přerov. krajinské sdružení učitelstva českých škol měštanských sídlem v Přerově. Trvá od roku 1907 (reorganisováno roku 1929). Má 47 členů, vesměs jen odborných učitelů měštanských škol (37 mužů a 10 žen). Předsedou je p. Otto Kadlec, odb. učitel měšť. školy Havlíčkovy z Přerova. Schůzí je dle potřeby 6 až 10 do roka s tématy organizačními, pedagogickými a vědními.

3. Přerovská odbočka Jednoty učitelek moravských. Založena r. 1903, reorganisována r. 1927. Členek je 37. Jsou to literární učitelky škol obecných a měštanských z okresu přerovského. Předsedkyně pí. Eliška Herodková, učitelka v Přerově. Odbočka hájí zájmy učitelek, jejich právní a platové postavení, rovná práva a povinnosti s kolegy učitelů. Sleduje však i otázky všeučitelské a ruch pedagogický. Schůze v Přerově měsíčně.

4. Krajinský odbor katolického učitelstva pro okres přerovský v Přerově. Byl založen r. 1925. členstvo tvoří katolicky smýšlející učitelstvo všech kategorií a kněží vyučující náboženství. Organizace se snaží o katolickou školu s katolickým učitelstvem. Ostatní cíle má společné s jinými stavovskými organisacemi učitelstvími. Předsedou je p. JUC. Jindřich Hrbáček, odb. učitel měštanské školy Karoliny Světlé v Přerově, člen zemské školní rady. Schůze měsíčně v Přerově. Počet členů 17 (8 mužů, 9 žen). Řádové sestry v počtu přes 20 jsou hospitantkami odboru.

5. Krajinský odbor učitelek žen. ručních prací a domácích nauk sídlem v Přerově. Spolek existuje od r. 1920. Soustřeďuje jmenované učitelky dvou školních okresů: přerovského a hranického. Má roku 1933 32+16 = 48 členek. Předsedkyní je pí. Hedvička Hájková, učitelka žen. ruč. prací a domácích nauk v Přerově. Poslání spolku a jeho činnost jsou obdobné jako u odbočky Jednoty učitelek moravských.

6. Přerovský okrsek Zemského spolku moravskoslezského pensionovaného učitelstva obecných a měštanských škol. Založen r. 1912. Sídlem okrsku je Přerov, územím školní okres přerovský, členy jsou pensionovaní učitelé a učitelky všech kategorií a vdovy po učitelích. Počet členstva: 38 učitelů, 30 učitelek, 41 vdov po učitelích. Téměř polovina členstva bydlí v Přerově. Spolek hájí hmotné zájmy členstva a pěstuje přátelskou družnost. Schůze každý měsíc v Přerově v hotelu „Přerov“.

Poznámky:

1. Učitelky škol mateřských jsou organisovány v olomoucké Jednotě učitelek mateřských škol, neboť jsou na okrese jen čtyři, nepočítaje klášterních sester učitelek.

2. Stavovsky neorganisovaného učitelstva na okrese téměř není, naopak mnozí jsou členy současně ve dvou, ba i třech organisacích.

3. Kromě toho je něco učitelstva organisováno v gážístidkých odborech při politických stranách.

Zapomenutý Přerov

vynikajících znalců Komenského právě z řad učitelstva tohoto školního okresu: Fr. Slaměníka a Josefa Krumpholce.

Fr. S l a m ě n í k, býv. ředitel měšť. školy Slaměníkovy v Přerově, byl vynikající vůdce moravského učitelstva v poslední třetině minulého století a začátkem století nynějšího. Organizátor, budovatel Ústředního spolku učitelského na Moravě, zakladatel Učitelského spolku okresního, redaktor výborného pedagogického časopisu „Komenský“ (vychází přes 50 let jako jeden z nejčtenějších pedagogických časopisů), původce jubilejního pomníku Komenského, zbudovaného v Přerově moravským učitelstvem, tvůrce a zakladatel Musea Komenského v Přerově. Museum (umístěné důstojně a účelně v Žerotínově zámku v Přerově) obsahuje sbírku Comenian a jiných písemných památek dobových a ke jménu Komenského se odnášejících a vedle toho velkou knihovnu s veškerými spisy Komenského, a to v různých vydáních, různojazyčné spisy o Komenském. Potom tisky jednoty bratrské a spisy o ní, obrazy a sochy Komenského, četná vyobrazení, týkající se Komenského a jednoty. Kromě toho staré písemné památky vůbec, četnou sbírku starých listin školských a školních učebnic, rukopisných památek starých učitelů atd. Inventář vykazuje více než 1200 čísel, Comenian je více než 500 kusů.

J o s e f K r u m p h o l c, býv. ředitel Blahoslavových obecních škol v Přerově, je přední kulturní a organizační pracovník učitelstva čsl. a nejlepší znatel Komenského z řad učitelstva, uznávaný za autoritu universitními profesory pedagogiky i z cizích států. Je nyní správcem musea Komenského. Je literárně velmi činný, ponejvíce v thematech výchovatelských. V lidovýchově se zapsal zlatým písmem do srdcí posluchačů svými nespočetnými přednáškami a články v čas. „Nový Lid“, kde řídí rubriku výchovatelskou „Rodina a škola“. Je také redaktorem časopisu „Vlastivědný sborník pro mládež střední a severní Moravy“.

Z jiných vyniknuvších učitelů okresu sluší vedle Slaměníka a Krumpholce uvést Antonína Telíčku, býv. ředitele Palackého školy v Přerově, známého pracovníka v praehistorii Přerovska, tvůrce Telíčkovy archeologického musea, které je součástí městského musea přerovského, a autora mnoha článků z praehistorie okresu.

Velmi čilým pracovníkem ve vlastivědě, pisatelem mnoha vlastivědných článků i knížek a podnikavým vydavatelem pedagogické literatury byl kolem let 1900 ředitel přerovských škol národních, Frant. Bayer.

Mezi entomology čsl. i zahraničními má dobré jméno ředitel Žerotínovy školy v Přerově Ladislav Hudeček, sběratel hmyzu a entomologický spisovatel. Autor velmi cenných a odborníky vyhledávaných sbírek hmyzu v městském museu přerovském.

V. Rodiče a veřejnost

Hanáč přeje škole. Přeje i učitelům. Jsou toho číselné doklady. Obce si dávají záležeti na zevnějšku svých škol i na jejich vybavení vnitřním, přejí dětem chudobným značnými dotacemi na školní potřeby, na vyvarování pro ně, na školní výlety atd. Obecní rozpočty všech obcí na okrese vykazují v hospodářství řádném i mimořádném za rok 1932 celkový peníz rozpočtový 21,307.792 Kč. Rozpočty místních školních rad byly ten rok na 1,134.503 Kč kromě nákladů mimořádných (stavebních), které byly 2,122.559 Kč, celkem tedy 3,257.062 Kč, t. j. 15% obecních rozpočtů.

Větší stavební práce na budovách školních vyžádaly si v letech 1919 až 1932 nákladu 10,167.948 Kč. Na subvencích bylo k tomu účelu přijato toliko 5560 Kč.

Zapomenutý Přerov

František Bayer
spisovatel a historik.

Rodičovská sdružení, zakládaná při školách od r. 1930, přinášejí škole značný prospěch. Nejen, že se jimi prohloubil zájem rodičů o školní práci, nýbrž jsou škole neocenitelnou pomocí při úsilí o stálé zlepšování školy po stránce vnější (budovy, zařízení, učebné pomůcky, knihovny, hřiště, koupaliště, cvičné kuchyně, přezůvky atd.).

O dobrém poměru rodičů ke škole svědčí též velmi dobrá docházka školní, neboť v r. 1931/32 bylo celkem na národních školách okresu ve vyučování nepřítomno nepatrné procento 3.1 omluvených a 0.3 neomluvených žáků. V celém státě je kol 5% omluveného a kol 1% neomluveného zameškání na národních školách. O pochopení rodiny pro školu svědčí také ta pozornost zasluhující okolnost, že děti přicházejí do školy netoliko pravidelně, nýbrž jsou i čistě upraveny, což je pro venkovské rolnické obyvatelstvo hanáckého okresu jistě zjevem příznivým. Má to své příčiny ve zvyšování všeobecné úrovně vzdělání na okrese, kde se hojně setkáváme se sedláky absolventy vyšší hospodářské školy přerovské, ba i s rolníky vysokoškolsky vzdělanými, kteří tvoří avantgardu hospodářsky velmi vyspělého

obyvatelstva tohoto hanáckého okresu; má to příčiny ve velmi zlepšené sociální péči o mládež a v malém počtu dětí i v hanáckých rolnických rodinách, nehledě arci též ke zdokonalování vnitřní práce školní různými směry zejména v posledních několika letech, kdy dítě se stává střediskem školní činnosti a nejdůležitějším činitelem ve škole v intencích reformních snah o vytvoření činné školy.

VI. Školní úřady

Péči o vnější stav škol (budov, zařízení, sociálních opatření) mají místní školní rady v každé školní obci a obvodově místní školní rady pro obvodové měštanky. Jsou prostředníky mezi školou a obcí.

O všechno národní školství okresu, vyjma německou jednotřídku v Přerově, pečuje okresní školní výbor, čtrnáctičlenná korporace, složená z jedné třetiny ze zástupců učitelstva, ze dvou třetin ze zástupců občanstva podle poměrného, zastoupení dle síly politických stran na okrese, z okresního školního inspektora a předsedy, jímž je dle dosavadního stavu, trvajících od roku 1869, přednosta okresního úřadu.

Agenda okr. školního výboru roste rok od roku a vykázala za rok 1932 6027 čísel písemných aktů, nepočítaje 2065 t. zv. ad čísel, 2608 řízení ústních u okr. škol. výboru a 323 telefonických rozhovorů, 12 komisionálních řízení stavebních a 214 visitací škol. Agenda ta je vyřizována dílem presidiálně, dílem též v plenárních sezeních okr. školního výboru, konaných šestkrát do roka.

Ministerstvo školství a národní osvěty připravuje reformu školních úřadů v duchu nové doby. Její charakteristickou myšlenkou je odloučení správy školské od správy politické a unifikace školních úřadů na území ČSR.

V presidiu okresního školního výboru vystřídali se od vzniku státních školních úřadů jako předsedové tito okresní hejtmani a jako odborníci tito okresní školní inspektorové:

Zapomenutý Přerov

Předsedové:	Od — do r.	Okr. školní inspektoři:	Od — do r.
Bedřich Pelikán a Zinner, okr. hejtmani v Kroměříži	1869—1877	Karel Stejskal, prof. (LŘ) něm. gymnasia v Olomouci	1./6. 1869 —1871 (2 leta 8 měs.)
Edv. Marschowsky	1877—1879	Karel Bělohávek, prof. (NF) německého gymnasia v Kroměříži	1872—1882 (10 let 8 měs.)
Edv. Tumseng	1880—1891	Fr. Oščádal, prof. (DZ) střední školy v Přerově	1882—1888 (6 let)
Navrátil	1892—1894	Jos. Šikola, prof. (MF) reál. gymn. v Přerově.	1888—1907 (19 let 3½ měs.)
Ant. Abendroth	1894—1903	Ph. Dr. Vladimír Janků, prof. (MF) reál. gymn. v Přerově	1908—1913 (6 let)
Karel Regner, svob. pán z Bley- lebenů, místopředseda rada	1903—1916	Ferd. Vaněk, prof. (LŘč Zp) reál. gymn. v Přerově	1914—1915 (1 r. 3 měs.)
Petr Körndlmayer, rytíř z Ehrenfeldu	1916—1918	Vilém Šálek, řed. měšť. školy v Přerově	1915—1926 (11 let 2½ měs.)
JUDr. Frant. Martilík	1918	RNDr. Jos. Rozhold, prof. (Př Z Těs) stát. učitel. ústavu v Přerově	od r. 1926
JUDr. Karel Bočan, rada	1919—1928		
Frant. Chmelík, vrch. rada politické správy	od r. 1928		

Místní školní rady i okresní školní výbor plní svoje povinnosti vůči školství okresu i vůči učitelstvu v demokratické shodě s obcemi, veřejností, rodiči a za loyální spolupráce s pracovitými učitelskými sbory, majíce na mysli konečný cíl svých snah: kulturní pokrok budoucí generace našeho hanáckého kraje.

Zdroj: Přerovsko-Kojetínsko (1933)